

THỰC TRẠNG VÀ KẾT QUẢ

TRONG CÔNG TÁC PHỐI HỢP THỰC HIỆN BÌNH ĐẲNG GIỚI ĐỐI VỚI PHỤ NỮ DÂN TỘC THIỂU SỐ

*Ông Giàng Seo Phử, Ủy viên BCHTW Đảng,
Bộ trưởng, Chủ nhiệm Ủy ban Dân tộc*

Kính thưa các vị đại biểu!

Kính thưa Đoàn Chủ tịch Đại hội!

Được sự cho phép của Đoàn Chủ tịch Trung ương Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam, tôi rất vui mừng phấn khởi và vinh dự thay mặt cho Ban Cán sự Đảng, lãnh đạo Ủy ban Dân tộc báo cáo tham luận tại Đại hội đại biểu Phụ nữ toàn quốc lần thứ XI. Trước hết cho phép tôi thay mặt Ban Cán sự Đảng, lãnh đạo Ủy ban Dân tộc và toàn thể cán bộ, công chức, viên chức Ủy ban Dân tộc kính chúc sức khỏe các đồng chí đại biểu khách quý, các đại biểu tham dự Đại hội đại biểu phụ nữ toàn quốc lần thứ XI luôn mạnh khỏe, hạnh phúc và thành đạt, chúc đại hội thành công rực rỡ.

Kính thưa Đại hội!

Bình đẳng giới và đảm bảo quyền của phụ nữ là mục tiêu quan trọng được toàn thể nhân loại tiến bộ quan tâm thực hiện trong nhiều thập kỷ qua. Mới đây, các nhà lãnh đạo Liên hợp quốc đã khẳng định: Bình đẳng giới và trao quyền cho phụ nữ không chỉ là mục tiêu mà còn là chìa khóa để thúc đẩy phát triển và tiến bộ xã hội trong lâu dài. Ở nước ta, bình đẳng giới và đảm bảo quyền của phụ nữ là chủ trương lớn của Đảng và là một trong những chính sách xã hội cơ bản của quốc gia trong quá trình xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập kinh tế quốc tế. Luật Bình đẳng giới ra đời năm 2006 đánh dấu bước tiến quan trọng, thể hiện sự quan tâm đặc biệt của Đảng, Nhà nước đối với công tác cán bộ nữ. Trong khuôn khổ bài tham luận này tôi xin đề cập một số nội dung sau:

I. Thực trạng vấn đề bình đẳng giới trong phụ nữ dân tộc thiểu số

Với sự nỗ lực của Đảng, Nhà nước và toàn thể xã hội trong những năm qua thực hiện mục tiêu Bình đẳng giới và công tác phụ nữ, cán bộ nữ đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng, rất đáng tự hào và được cộng đồng quốc tế ghi nhận. Báo cáo phát triển con người năm 2007 - 2008 của Liên hợp quốc cho thấy Việt Nam hiện có chỉ số phát triển con người (HDI) là 0,733, xếp ở vị trí 105 trong tổng số 177 quốc gia và vùng lãnh thổ (tăng 4 bậc so với năm 2006 - 2007). Với chỉ số phát triển giới (GDI) là 0,732 – bằng 99,9% giá trị của HDI, Việt Nam cũng được Liên hợp quốc đánh giá là nước có nhiều tiến bộ trong cải thiện công bằng giới. Đạt được kết quả như trên, bên cạnh những thành quả chung của cả nước, công tác bình đẳng giới vùng dân tộc thiểu số

góp phần quan trọng trong thực hiện thành công mục tiêu, chỉ tiêu quốc gia về Bình đẳng giới. Vùng dân tộc thiểu số nước ta có dân số trên 12 triệu người, chiếm 14,3% dân số cả nước, trong những năm qua công tác bình đẳng giới vùng dân tộc thiểu số có nhiều chuyển biến tích cực: Tỷ lệ cán bộ, công chức nữ trong đó có cán bộ, công chức nữ là người dân tộc thiểu số tham gia trong khu vực công ngày càng tăng: ví dụ tỉnh Điện Biên tỷ lệ cán bộ, công chức trong khu vực công chiếm 36%, trong đó cán bộ, công chức nữ dân tộc thiểu số chiếm 18,7%. Tỉnh Lào Cai, tỷ lệ này là 62,2% và 15%; Tỉnh Kom Tum tỷ lệ này là 56,84% và 12,50%. Đời sống vật chất, văn hoá tinh thần phụ nữ dân tộc thiểu số ngày càng được cải thiện.

Tuy nhiên vùng dân tộc thiểu số công tác bình đẳng giới và công tác cán bộ nữ còn tồn tại những bất cập: Tỷ lệ phụ nữ tham gia giữ vị trí lãnh đạo chủ chốt còn rất khiêm tốn: Ví dụ một số tỉnh cán bộ, công chức nữ chiếm tỷ lệ tỷ lệ trên 50% nhưng tỷ lệ phụ nữ tham gia lãnh đạo cấp tỉnh nhiệm kỳ 2011 – 2016 (phó giám đốc sở, ngành và tương đương trở lên) còn chưa tương xứng với lực lượng cán bộ công chức nữ, cụ thể: Lai Châu: 25,94%; Lào Cai: 23,26%, Hòa Bình 39,83%, Điện Biên: 28,05%. Trong giáo dục và đào tạo tỷ lệ phụ nữ dân tộc thiểu số ở độ tuổi 15-40 không biết đọc, biết viết còn cao như vùng Trung du miền núi phía Bắc là 24,4%; vùng Tây Nguyên 29,1%; vùng Nam Bộ 19%; tỷ lệ trẻ em gái trong độ tuổi đến trường còn thấp so với mặt bằng chung cả nước. Trong lao động, việc làm thì phụ nữ dân tộc thiểu số có thời gian làm việc nhiều hơn nam giới, ngoài lao động kiếm sống hàng ngày, còn phải làm việc nhà và chăm sóc con cái: Mặc dù pháp luật quy định trong gia đình vợ chồng đều bình đẳng với nhau về mọi mặt, cùng nhau bàn bạc, quyết định mọi vấn đề chung, cùng chia sẻ mọi công việc cũng như chăm lo cho con cái, cha mẹ... nhưng trên thực tế, nam giới vẫn được coi là trụ cột gia đình, có quyền quyết định các vấn đề lớn và là người đại diện ngoài cộng đồng. Vì vậy, phụ nữ dân tộc thiểu số ít có cơ hội để học tập nâng cao trình độ, nghỉ ngơi giải trí hay tham gia các hoạt động xã hội. Ở một số vùng theo chế độ mẫu hệ, phụ nữ không chỉ gánh vác mọi công việc, chăm sóc con cái, mà đồng thời còn là lao động chính trong gia đình. Trong hôn nhân một số nơi còn tồn tại tình trạng tảo hôn gây ảnh hưởng không nhỏ tới giống nòi, dẫn đến một tình trạng thực tế hiện nay một số tộc người số lượng dân số bị sụt giảm nghiêm trọng, Đảng và Nhà nước ta đã và đang có những chính sách đặc biệt nhằm cải thiện nòi giống cũng như bảo tồn một số dân tộc rất ít người.

II. Công tác phối hợp của UBĐT trong việc thực hiện quyền bình đẳng giới

Ủy ban Dân tộc là cơ quan ngang Bộ của Chính phủ, thực hiện chức năng quản lý nhà nước về công tác dân tộc trong phạm vi cả nước. Ban Cán sự Đảng, Lãnh đạo Ủy ban nhận thức rõ tầm quan trọng của công tác cán bộ nữ. Trong quá trình triển khai nhiệm vụ được giao Ủy ban đã phối hợp với Trung ương Hội liên hiệp Phụ nữ, các Bộ, ngành có liên quan triển khai thực

hiện tốt chính sách dân tộc dân tộc của Đảng và Nhà nước, Luật bình đẳng giới, công tác cán bộ nữ.

1. Trong xây dựng luật pháp - Luật bình đẳng giới, Luật hôn nhân và gia đình và các văn bản hướng dẫn

Trong quá trình xây dựng Luật Bình đẳng giới, Luật Hôn nhân và gia đình, Ủy ban Dân tộc tham gia ý kiến vào hầu hết các văn bản luật, các Nghị định, Thông tư và một số văn bản khác dưới hai hình thức trực tiếp như cử cán bộ tham gia các Ban soạn thảo, Tổ biên tập và gửi ý kiến đóng góp bằng văn bản.

Sau khi Luật Bình đẳng giới được ban hành, Ủy ban Dân tộc đã chủ động trong việc tuyên truyền đến toàn thể cán bộ, công chức. Ủy ban Dân tộc cử 01 đồng chí Thứ trưởng - Phó Chủ nhiệm Ủy ban tham gia Hội đồng phổ biến giáo dục pháp luật Trung ương; đặc biệt chú trọng tới công tác phổ biến giáo dục pháp luật, trong đó có phổ biến Luật hôn nhân và gia đình, Luật Bình đẳng giới cho đồng bào dân tộc thiểu số, trong nhiệm kỳ chính phủ khóa XII Lãnh đạo Ủy ban Dân tộc đã chỉ đạo Vụ Pháp chế của Ủy ban tổ chức hội nghị phổ biến giáo dục pháp luật với nhiều hình thức rất phong phú như tổ chức các hội thi tìm hiểu về pháp luật cho hàng chục ngàn lượt người tham gia. Ban Cán sự Đảng, Lãnh đạo Ủy ban chú trọng chỉ đạo các bộ phận chuyên môn nghiên cứu lồng ghép, cụ thể hoá Luật Bình đẳng giới, Luật hôn nhân và gia đình trong xây dựng và thực hiện chính sách dân tộc.

2. Trong xây dựng và chỉ đạo, kiểm tra tổ chức thực hiện chính sách dân tộc

Việc lồng ghép vấn đề bình đẳng giới trong quá trình xây dựng chính sách, chương trình, dự án phát triển kinh tế - xã hội tạo tiền đề để thực thi bình đẳng giới. Chú trọng lồng ghép trong các chương trình, chính sách, dự án, đề án lớn do Ủy ban Dân tộc đề xuất xây dựng và triển khai thực hiện. Ví dụ như Chương trình phát triển kinh tế - xã hội cho các xã đặc biệt khó khăn (Chương trình 135). Hay Đề án “Đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ là người dân tộc thiểu số (Quyết định 34/2006/QĐ-TTg). Hoặc Chính sách vay vốn phát triển sản xuất đối với hộ đồng bào dân tộc thiểu số đặc biệt khó khăn (Quyết định 32/2007/QĐ-TTg, của Thủ tướng Chính phủ). Chính sách này dựa trên thực trạng đời sống của hộ gia đình người dân tộc thiểu số trong đó có cả chủ hộ gia đình là nam và nữ đều được bình đẳng như nhau. Kết quả thực hiện chính sách này đã tác động rất lớn đến đời sống kinh tế hộ gia đình và góp phần tích cực trong việc thực hiện quyền bình đẳng trong hộ gia đình dân tộc thiểu số.

Trong năm 2010, Ủy ban Dân tộc phối hợp với Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Ủy ban quốc gia vì sự tiến bộ của phụ nữ Việt Nam, Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam và các cơ quan, địa phương có liên quan tổ chức xây dựng kế hoạch triển khai thực

hiện Mô hình 5 trong Chương trình mục tiêu quốc gia về bình đẳng giới với nội dung: Mô hình thí điểm về dịch vụ tư vấn, hỗ trợ về bình đẳng giới tại 30 xã, phường, thị trấn ở miền núi, vùng cao cho đồng bào dân tộc thiểu số: Khảo sát đánh giá về thực trạng bình đẳng giới tại các xã miền núi, vùng cao. Xây dựng thí điểm một số dịch vụ thông tin, tư vấn (tại các điểm bưu điện văn hóa xã, tại nhà người có uy tín tại thôn, bản) nhằm nâng cao nhận thức về thực hiện bình đẳng giới tại một số dân tộc có phong tục, tập quán ảnh hưởng trực tiếp đến bất bình đẳng giới (tình trạng tảo hôn, hôn nhân cận huyết thống). Xây dựng các sản phẩm truyền thông phù hợp với từng nhóm dân tộc để tuyên truyền thay đổi dần các phong tục, tập quán ảnh hưởng tới bình đẳng giới. Tổ chức các hoạt động thăm quan học tập kinh nghiệm, hội nghị, hội thảo, tọa đàm rút kinh nghiệm triển khai và nhân rộng mô hình. Hiện nay, Lãnh đạo Ủy ban Dân tộc đang tích cực chỉ đạo triển khai thực hiện.

Kính thưa Đại hội!

Có thể khẳng định việc phối hợp triển khai mục tiêu Bình đẳng giới và các biện pháp thực hiện hoạt động bình đẳng giới tại vùng dân tộc và miền núi bước đầu đã đạt được một số kết quả trên các lĩnh vực: Đời sống, văn hoá, kinh tế, xã hội... Qua thực hiện lồng ghép xây dựng chính sách dân tộc và công tác bình đẳng giới góp phần thực hiện tốt các mục tiêu bình đẳng giới đề ra. Các chương trình, chính sách, đề án, dự án do Ủy ban xây dựng và triển khai thực hiện đã đem lại hiệu quả thiết thực thay đổi nhận thức và hành động bình đẳng giới vùng dân tộc thiểu số.

III. Công tác cán bộ nữ của Ủy ban Dân tộc

Tổng số cán bộ công chức, viên chức Ủy ban Dân tộc là 426 người, trong đó cán bộ, công chức nữ là 201 người chiếm 47,18%. Đảng viên: 83 đồng chí chiếm 35,6%; Công chức nữ giữ chức vụ lãnh đạo cấp Vụ: 9 đồng chí chiếm 4,47%; Lãnh đạo cấp phòng: 27 chiếm 13,43%.

Ban Cán sự Đảng Ủy ban Dân tộc luôn quan tâm và chỉ đạo công tác đánh giá, quy hoạch và bổ nhiệm cán bộ, đặc biệt chú trọng đến công tác cán bộ nữ, cán bộ nữ dân tộc thiểu số. Hàng năm, Ban Cán sự Đảng Ủy ban chỉ đạo đánh giá, rà soát, bổ xung quy hoạch cán bộ; công tác đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, ngoại ngữ, tin học, quản lý hành chính nhà nước, thi nâng ngạch, nâng lương trước thời hạn đều chú trọng tới tỷ lệ cán bộ nữ. Đối với một số khoá học Ban Cán sự Đảng, Lãnh đạo Ủy ban chỉ đạo đưa tỷ lệ cán bộ nữ tham gia ít nhất 35- 40% ví dụ như Lớp cao học quản lý hành chính công do chính phủ Ai Len tài trợ. Lớp bồi dưỡng đảng viên mới năm 2011 số cán bộ nữ tham gia chiếm trên 30%. Trong năm 2011 có 10 chị được kết nạp Đảng. Nhiệm kỳ 2010-2015 có 02 cán bộ nữ tham gia Ban Chấp hành Đảng bộ, trong đó có 01/05 nữ là Phó Bí thư Đảng ủy cơ quan. Trong năm 2011 có 07 chị được cử đi học Đại học tại chức và 09 chị em học cao học trong nước và 01 chị đi nghiên cứu sinh nước ngoài.

Trong công tác nghiên cứu khoa học, nữ cán bộ, công chức, viên chức tham gia tích cực trong công tác nghiên cứu cũng như làm chủ nhiệm đề tài, dự án cấp Bộ. Ví dụ năm 2010, 2011 có 02/10 chủ nhiệm đề tài là nữ và nhiều cán bộ nữ tham gia thực hiện đề tài và dự án.

Nhận thức tầm quan trọng về vị trí, vai trò của phụ nữ thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế. Trong những năm qua công tác bình đẳng giới và công tác vì sự tiến bộ phụ nữ của Ủy ban Dân tộc được chú trọng trong tất cả các khâu của công tác cán bộ: công tác tuyển dụng, sử dụng, qui hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, đề bạt, bổ nhiệm, ngày càng có nhiều cán bộ, công chức nữ đảm nhiệm các vị trí chủ chốt của các vụ, đơn vị trong Ủy ban, cũng như sự tham gia của nữ cán bộ, công chức trong các tổ chức chính trị, đoàn thể của Ủy ban, thể hiện sự quan tâm đặc biệt cũng như sự quyết tâm của Ban Cán sự Đảng, Lãnh đạo Ủy ban Dân tộc về công tác cán bộ nói chung và công tác cán bộ nữ nói riêng, góp phần tích cực thực hiện và thúc đẩy hoàn thành mục tiêu bình đẳng giới và vì sự tiến bộ của phụ nữ Việt Nam.

Một lần nữa, thay mặt Ban Cán sự Đảng, Lãnh đạo Ủy ban Dân tộc kính chúc các đồng chí Lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Quốc hội, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các vị đại biểu luôn mạnh khỏe, hạnh phúc và thành đạt. Kính chúc Đại hội Đại biểu phụ nữ toàn quốc lần thứ XI thành công rực rỡ. Xin trân trọng cảm ơn!